

Evaluering af kursusforløbet Skoleudvikling i Praksis for erhvervsuddannelserne

Midtvejsnotat

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Evaluering af kursusforløbet Skoleudvikling i Praksis for erhvervsuddannelserne

Midtvejsnotat

2015

**Evaluering af kursusforløbet Skoleudvik-
ling i Praxis for erhvervsuddannelserne**

© 2015 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-848-6

Indhold

1	Indledning	5
2	Deltagerne i SIP	8
2.1	Hvem har deltaget i SIP?	8
2.2	Skolernes udvælgelse af deltagere	9
3	Indholdet på SIP1 og SIP2	10
3.1	Formål og indhold på SIP1 og SIP2	10
3.2	Det faglige indhold	11
3.2.1	Rammesætning af reformen	11
3.2.2	Fagligt input og praktisk inspiration om dagens tema	11
3.2.3	Implementeringsværktøjer og -begreber	14
3.3	Gruppearbejdet	16
3.3.1	Arbejdet i skolegrupper	16
3.3.2	Arbejdet i buddy-grupper	18
3.3.3	Arbejdet i temagrupper	19
3.4	Kursusdagens forløb og rammer	20
3.4.1	Vægtning af de forskellige kursuselementer	20
3.4.2	Sammenhæng på kursusdagene	21
3.4.3	Læringskonsulenternes rolle på kursusdagene	22
3.4.4	De fysiske rammer for SIP	23
4	Samlet udbytte og relevans	24
4.1	Deltagernes samlede vurderinger af udbytte og relevans	24
4.1.1	Vurderinger på baggrund af spørgeskemadata	24
4.1.2	Relevansen af SIP1 og SIP2 – kvalitative vurderinger	26
4.2	Forskellige deltageres vurderinger af udbytte og relevans	27
4.2.1	Forskelle på indgange	27
4.2.2	Forskel på lederes og læreres vurderinger	28
4.2.3	Differentieret målgruppe – kvalitative vurderinger	28
4.3	Opfølgning på skolerne	30
5	Opmærksomhedspunkter	31

1 Indledning

Undervisningsministeriet (UVM) har iværksat kursusforløbet Skoleudvikling i Praksis (SIP), der er et forløb for alle uddannelsesinstitutioner, der udbyder erhvervsuddannelser. SIP er en del af aftalen om erhvervsuddannelsesreformen Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser fra februar 2014, og formålet med forløbet er at understøtte og inspirere skolernes implementering af reformen. I forbindelse med gennemførelsen af SIP har UVM bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at evaluere kursusforløbet.

I dette notat fremlægger EVA en midtvejsevaluering på baggrund af de to første kursusdage – SIP1 og SIP2 – i kursusforløbet. Analysen har fokus på deltagernes vurderinger af deres tilfredshed med de forskellige elementer af kurset samt deres udbytte og oplevede relevans af de to første kursusdage set i forhold til deres aktuelle arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Notatet peger på den baggrund på nogle opmærksomhedspunkter til det videre arbejde med kursusforløbet.

Når alle fire kursusdage er afholdt, gennemfører EVA en samlet evaluering af forløbet. Den afsluttende evaluering vil i højere grad have fokus på muligheder og barrierer for transfer fra kurset til den praktiske virkelighed på skolerne samt på kortsigtede resultater for praksis.

Om Skoleudvikling i Praksis (SIP) for erhvervsuddannelserne

SIP omfatter i alt fire kursusdage i løbet af 2015, der planlægges og arrangeres af UVM. Kursusforløbet tilrettelægges i samarbejde med følgegruppen for SIP, som består af repræsentanter fra leder- og lærerorganisationerne.

Kursusforløbets formål fremgår af afsnit 9.6.3. i Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser:

Der gennemføres i 2014-15 et landsdækkende initiativ for lærere og ledere om skoleudvikling i praksis (SIP). Initiativet skal – via blandt andet pædagogiske dage, temamøder og kollegasupervision – inspirere til at styrke fokus på kvaliteten og give lærere konkrete redskaber i undervisningen. Omdrejningspunktet er, at institutionsudvikling skal sikre en udvikling, der er relevant, målrettet og dermed brugbar for den enkelte skole ud fra konkrete udfordringer. Derfor skal SIP spille sammen med lærernes og ledernes kompetenceudvikling, jf. afsnit 9.2 og 9.6.1.

Formålet med SIP-kursusforløbet er at understøtte den enkelte skoles proces med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. Kursusforløbet skal i den forbindelse dels give kursusedtagerne konkrete input og værktøjer til arbejdet med deres implementeringsproces, dels give deltagerne på tværs af skoler mulighed for at sparre med hinanden om deres arbejde med at implementere reformen. SIP fokuserer primært på de pædagogiske aspekter af reformen.

De fire kursusdage afvikles i januar (SIP1), april (SIP2), august (SIP3) og november (SIP4) 2015.

Temaerne for kursusdagene er følgende:

- Kursusdag 1: Tværfaglig og helhedsorienteret undervisning på grundforløbet (SIP1)
- Kursusdag 2: Et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø (SIP2)
- Kursusdag 3: Udvikling af modeller og metoder til differentiering (SIP3)
- Kursusdag 4: Praksisorienteret undervisning – kobling mellem teori og praksis (SIP4).

Kursusdagene er bygget op som en kombination af fagligt indhold i form af forskelligt videninput og gruppearbejde i skolegrupper og på tværs af skoler.

UVM's læringskonsulenter på erhvervsuddannelsesområdet har en central rolle på og mellem kursusdagene. Mellem kursusdagene vil de være i kontakt med de skoler, der er interesserede. Kontakten skal bidrage til, at der sker en lokal forankring af de udviklede initiativer.

Kurset gennemføres i seks parallelle serier (i det følgende kaldet SIP-steder) med følgende geografiske fordeling:

- Aalborg (Comwell Hvide Hus Aalborg)
- Kolding (Scandic Kolding)
- Odense (Scandic Odense)
- København (Scandic Sydhavnen)
- Ringsted (Sørup Herregård)
- Aarhus (Radisson Blu Scandinavia Hotel, Aarhus).

Det har været hensigten, at skoler skulle sende minimum fire deltagere, udvalgt ligeligt blandt både ledere og lærere. Antallet af deltagere fra hver skole beregnes efter skolens størrelse (antal årselever), dog maks. 20 deltagere.

Datagrundlag og metoder i midtvejsevalueringen

Midtvejsevalueringen er baseret på to spørgeskemaundersøgelser udsendt til deltagerne efter hhv. SIP1 og SIP2, 12 telefoninterview med deltagere gennemført efter SIP2 og et gruppeinterview med fire læringskonsulenter.

Spørgeskemaerne blev udsendt umiddelbart inden kursusdagens afslutning på de dage, hvor hhv. SIP1 og SIP2 blev afholdt rundt om i landet (og blev dermed udsendt ad flere omgange). Formålet var at få en kursusbaseret respons på samt evaluering af deltagerens udbytte af hver af de to SIP-kursusdage. I alt 427 deltagere besvarede spørgeskemaet efter SIP1, og 294 deltagere besvarede spørgeskemaet efter SIP2. Svarprocenten for spørgeskemaet var for SIP1 67 % og for SIP2 50 %. Der var forskelle på svarprocenterne mellem de forskellige kursussteder, navnlig for SIP2. Svarprocenterne anses for tilfredsstillende for de pågældende målgrupper. Da EVA ikke har tilgængelige baggrundsdata for personer, der ikke har besvaret spørgeskemaerne, er det ikke muligt at forholde sig til bortfald og repræsentativitet på den baggrund. Det bemærkes dog, at svarprocenten for SIP2 i København var forholdsvis lav, mens den i Ringsted var forholdsvis høj. Da det netop er begge disse steder, der i spørgeskemaet har de mindst positive besvarelser, er der ikke noget der tyder på, at disse skævheder i svarprocenter skævrider besvarelserne i hverken positiv eller negativ retning. Spørgeskemaerne blev udarbejdet af EVA's projektgruppe og var til gennemsyn hos UVM. Skemaerne blev pilottestet af fire-fem kursusdeltagere.

Enkelte spørgsmål om SIP1 er stillet lidt anderledes til deltagerne i København end deltagerne på de øvrige kursussteder, ligesom der er enkelte spørgsmål, som disse deltagere ikke har svaret på. Det fremgår relevante steder i notatet. Årsagen er, at spørgeskemaet om SIP1 først blev pilottestet, efter det blev udsendt til deltagerne i København, da pilottesten først kunne gennemføres, når nogle deltagere havde været på kurset, og det samtidig blev anset som vigtigt, at skemaet kom ud på selve dagen for kurset. Pilottesten resulterede i flere ændringer end forventet. For spørgeskemaet efter SIP2 blev proceduren derfor ændret, hvilket betød, at deltagerne på det første SIP-sted først modtog skemaet dagen efter kursusdagen.

Analysen af spørgeskemadata bygger primært på frekvenstabeller. Alle frekvenstabeller kan findes i EVA's tabelrapporter. Der er desuden lavet krydstabeller for relevante baggrundsfaktorer, eksempelvis deltagerens funktion (lærer, leder eller tværgående funktion), indgangstilknytning og SIP-serie. Ved samtlige krydstabeller er Pearsons χ^2 -test for signifikans anvendt, og der kommenteres i hovedreglen kun på signifikante sammenhænge. I analyserne er der anvendt et signifikansniveau på 0,05.

Telefoninterviewene blev foretaget i perioden 30. april til 7. maj 2015. Informanterne havde i spørgeskemaet angivet, at EVA gerne måtte kontakte dem, og de blev udvalgt således:

- To informanter fra hver SIP-serie
- Tre fra SOSU-skoler, to fra handelsskoler/merkantile indgange, to fra landbrugsskoler, fem fra tekniske skoler/tekniske indgange
- Fire ledere, fem undervisere, tre med tværgående funktioner.

Interviewene havde til formål at bidrage med deltagernes perspektiver på, hvad der havde betydning for deres udbytte og oplevede relevans af kursusdagene. Interviewene blev gennemført med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide, som havde været til gennemsyn hos UVM. Interviewene blev optaget, og der blev taget referat. Referaterne blev efterbehandlet og analyseret med udgangspunkt i en systematisk framework-tilgang. Med denne metode er referaterne kodet tematisk efter emnerne i spørgeguiden. Herefter har analysefasen fokuseret på at identificere undertemaer og sikre, at alle perspektiver er repræsenteret i analysen.

Gruppeinterviewet med læringskonsulenterne blev gennemført af EVA's projektgruppe 28. april 2015. Fire læringskonsulenter deltog. Gruppeinterviewet havde til formål dels at give konkret viden om kursusdagens forløb og meningen bag og dels at give indblik i læringskonsulenternes refleksioner over deres egen rolle og praksis på SIP-dagene og SIP-kursusdagens forløb. Interviewet med læringskonsulenterne anvendes som en perspektivering af resultaterne fra de øvrige analyser, hvor det er relevant.

Organisering af evalueringen

En projektgruppe på EVA bestående af metodekonsulent Sara Hach, specialkonsulent Katrine Strange (projektleder), evalueringskonsulent Mikkel Wittenburg Petersen, metodemedarbejder Maria Havgry og evalueringsmedarbejder Jeppe Holm Nielsen har stået for dataindsamling, analyse af data samt udarbejdelse af midtvejsnotatet.

Notatets opbygning

Notatet består af fire kapitler ud over denne indledning. Kapitel 2 beskriver deltagerne i SIP. Kapitel 3 beskriver deltagernes vurderinger af de forskellige indholdselementer i de to afholdte SIP-dage. Kapitel 4 viser deltagernes samlede vurdering af deres udbytte af kurset og kursets relevans, og endelig peger kapitel 5 på en række opmærksomhedspunkter, der kan inddrages i det videre arbejde med SIP.

2 Deltagerne i SIP

Alle institutioner, der udbyder erhvervsfaglige uddannelser – grundforløb og/eller hovedforløb – er blevet indbudt til at deltage i SIP. Det har været hensigten, at samtlige skoler skulle sende mindst fire og højst 20 deltagere afhængigt af skolens størrelse (antal årselever). Skolerne skulle selv udvælge deltagere ligeligt blandt ledere og lærere. Dette kapitel beskriver deltagerne i SIP.

2.1 Hvem har deltaget i SIP?

I SIP1 deltog 639 personer fra 89 institutioner. På SIP2 deltog 570 personer fra 88 institutioner.¹ Tabel 1 viser, hvordan deltagerne fordelte sig på de seks SIP-serier. Som det ses, er der forskel på antallet af kursusdeltagere, fra 40 deltagere i Odense til 144 deltagere i København.

Tabel 1
Deltagere fordelt på SIP-serier

	Aalborg	København	Aarhus	Kolding	Odense	Ringsted	Deltagere i alt
SIP1	91	144	137	133	40	94	639
SIP2	66	134	117	121	62	86	586

Kilde: UVM's tilmeldings- og afbudslister.

Hvor ovenstående tal baserer sig på UVM's opgørelse af det faktiske deltagerantal, vil de følgende beskrivelser basere sig på fordelingerne af svarene i EVA's spørgeskemaundersøgelser.

Deltagernes tilknytning til de erhvervsfaglige indgange

Tabel 2 viser fordelingen af deltagerne på indgange. Den største del, nemlig 42 %, kommer fra en af de ni tekniske indgange, mens hhv. 21 % og 25 % kommer fra hhv. Sundhed, omsorg og pædagogik og Merkantil. Dyr, planter og natur er repræsenteret med 12 %.

Tabel 2
Deltagere fordelt på indgange (N = 394)

Sundhed, omsorg og pædagogik	Merkantil	Dyr, planter og natur	En eller flere tekniske indgange	I alt
21 %	25 %	12 %	42 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Note: Tabellen viser deltagere, der har svaret på mindst et af EVA's to spørgeskemaer.

Nogle deltagere har ikke besvaret baggrundsspørgsmål og indgår derfor ikke i tabellen.

Desuden har 32 deltagere tilknytning til flere af kategorierne i denne indgangsopdeling, og de er heller ikke medtaget, da de ikke kan placeres entydigt.

11 deltagere, der har svaret på et af EVA's to spørgeskemaer, har kun tilknytning til hovedforløb, svarende til knap 3 %.

¹ Opgjort ud fra tilmeldingslister fratrukket de afbud, som UVM har opgjort.

Fordelingen af ledere og lærere

Fordelingen af ledere og lærere på SIP-kurserne har været nogenlunde ligelig, ligesom det var intentionen; der er dog en lille overvægt af ledere. Af de deltagere, der besvarede spørgeskemaet efter SIP1 og/eller spørgeskemaet efter SIP2, havde 46 % således en ledende funktion, mens 37 % var undervisere. Desuden var 17 % hverken ledere eller lærere, men havde fx en tværgående funktion på skolen.

Baggrunden for, at både ledere og lærere skulle deltage i SIP, har været et ønske om, at reformen forankres bredt, også blandt underviserne, som skal udføre forandringerne i praksis. I telefoninterviewene giver deltagerne udtryk for, at de vurderer det som en god ide, at både ledere og lærere deltager i samme kursus. Her lægges vægt på følgende:

- Det giver mulighed for, at ledere og lærere kan holde hinanden op på det, når de kommer hjem og skal have det til at virke i praksis.
- Det giver mulighed for at skabe en fælles forståelse og få drøftet tingene mellem lærer- og lederniveau.
- Det giver en god helhed, da undervisere tænker i konkrete undervisningssituationer og ledere tænker i ressourcer og planlægning.
- Underviserne kan bidrage til at sprede det til andre undervisere, så "SIP løftes ind på lærerværelset".
- Underviserne står med hverdagspraksis, hvor forandringerne skal sættes i spil.
- Lederne kan sætte rammer og sige, hvad der kan lade sig gøre på den enkelte skole, og hvad der ikke kan, så man kan få afklaring med det samme, når man arbejder på kurset.

2.2 Skolernes udvælgelse af deltagere

Telefoninterviewene peger på, at afdelingsledere fra de forskellige afdelinger på en skole har deltaget i SIP. Størstedelen af afdelingslederne har udvalgt de undervisere i deres afdeling, der skulle deltage, men der er også et enkelt eksempel på, at underviserne selv har skullet melde sig. De interviewede afdelingsledere, som har udvalgt undervisere til SIP, har lagt vægt på engagement, initiativ, at vedkommende havde nogle tværgående pædagogiske opgaver, eller at vedkommende var særligt involveret i reformimplementeringen.

På SIP1 blev skolerne bedt om at medbringe og arbejde med en implementeringsplan for implementeringen af grundforløbets første og anden del. 29 % af deltagerne på kurset havde selv været med til at udarbejde implementeringsplanen for deres skole og var på den måde involverede i dette arbejde. 23 % af deltagerne havde været med til at drøfte implementeringsplanen, og 27 % havde blot læst den. Blot 5 % havde slet ikke været involveret i skolens implementeringsplan. Derudover er der 15 % af deltagerne, der har svaret, at deres skole slet ikke har udarbejdet en implementeringsplan.

SIP2 havde temaet et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø. Spørgeskemaundersøgelsen efter SIP2 viser, at 90 % af deltagerne i SIP2 var involverede i skolens arbejde inden for dette tema, mens 10 % ikke var.

Spørgeskemaundersøgelserne peger på den baggrund på, at deltagerne overvejende har været involveret i skolens arbejde med reformimplementeringen inden for de to SIP-temaer. For SIP1 gælder dog, at en forholdsvis stor andel, 71 %, ikke selv har været direkte med til at udarbejde skolens implementeringsplan for implementeringen af grundforløbet.

3 Indholdet på SIP1 og SIP2

3.1 Formål og indhold på SIP1 og SIP2

Temaet for SIP1 var tværfaglig og helhedsorienteret undervisning på grundforløbet, hvor skolerne med erhvervsuddannelsesreformen står over for at skulle implementere et grundforløb i to dele og med tværfaglig og helhedsorienteret undervisning som gennemgående element. SIP1 fokuserede på den pædagogiske side af implementeringen af de nye grundforløb. SIP1 satte således fokus på, hvad det vil sige at skabe en helhedsorienteret undervisning, hvor eleverne kan se meningen med det, de lærer i de forskellige fag, i forhold til nogle større eller mindre helheder der giver mening inden for den faglige ramme. Desuden blev der sat fokus på, hvordan skolerne kan arbejde med tværfaglig undervisning på grundforløbet, herunder integration af grundfag og fagfag. SIP1 tog udgangspunkt i, at skolerne skulle arbejde videre med deres implementeringsplan for grundforløbets første og anden del, som de skulle medbringe til kurset.

Temaet for SIP2 var et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø, og formålet var at give skolerne input og sparring til deres arbejde med udvikling af et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø, der styrker såvel de unge som de voksne elevers faglige udbytte, trivsel og gennemførelse. Skolerne skulle arbejde med en skitse til, hvordan de kunne styrke et erhvervsrettet læringsmiljø. Der var udvalgt fire temaer inden for det overordnede begreb læringsmiljø: åben erhvervsskole, relationer, elevinddragelse og fællesarealer.

Både SIP1 og SIP2 har været sammensat af de samme overordnede kursuselementer, men i lidt forskelligt omfang og format.

Kurserne har for det første haft et fagligt indhold eller videninput – noget, der er blevet fyldt på deltagerne. Det faglige indhold kan opdeles i tre typer af input:

- Rammesætning og forklaring af reformens intentioner og krav til skolerne i relation til de to temaområder og øvrig status på reformen ved UVM/læringskonsulenterne
- Fagligt input og inspiration om dagens tema ved forskellige oplægsholdere og skolerepræsentanter
- Input om generelt anvendelig implementeringsteori og implementeringsværktøjer ved Implement.

For det andet har kurserne haft et betydeligt element af gruppearbejde. Formålet med dette var at give skolerne mulighed for at arbejde videre med deres eget konkrete reformarbejde samt at give mulighed for sparring herom med andre skoler. Gruppearbejdet kan inddeles i tre forskellige typer:

- Gruppearbejde mellem deltagerne fra samme skole (skolegrupper)
- Sparring, hvor skolerne sættes sammen parvis (buddy-grupper)
- Inspiration og sparring på tværs af mange skoler og deltagere (kaldet temagrupper på SIP2).

I de følgende afsnit beskrives deltagernes vurdering af de forskellige elementer i kursusdagene.

3.2 Det faglige indhold

De kommende afsnit beskriver de tre typer af fagligt indhold på SIP1 og SIP2, nemlig rammesætning af reformen, fagligt input og inspiration om dagens tema og implementeringsværktøjer og -begreber.

Analyserne viser, at deltagerne vurderede UVM's oplæg som relevante og udbytterige. Flertallet fandt også input om implementeringsværktøjer brugbare, men vurderingerne er her noget mere delte. Telefoninterviewene peger på, at det kan handle om, at det blev set som et forstyrrende element, som man ikke nåede at komme i dybden med, eller at det kom for sent i forhold til skolernes reformproces. Med hensyn til de temaspecifikke faglige input efterspørges korte, præcise indlæg med faglig tyngde samt praksisnære og anvendelsesorienterede eksempler og ideer til konkrete implementeringsmodeller.

3.2.1 Rammesætning af reformen

UVM holdt på SIP1 oplægget Hvad siger erhvervsuddannelsesreformen om tværfaglighed og helhedsorienteret undervisning?. Dette oplæg blev i høj grad vurderet som værende relevant af deltagerne, idet 44 % i høj grad fandt det relevant og 38 % i nogen grad fandt det relevant. Også vurderingerne af det faglige indhold er overvejende positive, idet samlet 78 % var tilfredse eller overvejende tilfredse med det faglige indhold i oplægget.

I spørgeskemaundersøgelsen blandt deltagere i SIP2, blev deltagerne spurgt om, hvor tilfredse de var med deres udbytte af de forskellige aktiviteter på SIP2. Der blev således spurgt lidt anderledes om vurderingen af aktiviteter end i spørgeskemaet for SIP1. På SIP2 havde UVM både et oplæg om reformens rammer for SIP2-temaet et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø og et mere generelt oplæg om status på reformen. Spørgeskemaet for SIP 2 viser, at i alt hhv. 78 % og 74 % var tilfredse eller overvejende tilfredse med deres udbytte af disse to oplæg på SIP2.

Kvalitative vurderinger

De kvalitative interview peger på, at der blandt deltagerne er et behov for dialog med UVM om reformen. Blandt de interviewede er der deltagere, der er glade for, at UVM "kommer ud og fortæller", og deltagere der nævner det som et vigtigt udbytte af kurset, at de fik afklaret nogle uklarheder om reformens rammer og regler. Der lægges særligt vægt på, at det er vigtigt med tid til at spørge, da man også lærer meget af de andres spørgsmål. En deltager fortæller:

Jeg har fået noget ud af de spørgsmål og svar, der har været om selve reformen, om, hvad man må, og hvad man gør (...) Det er alt fra præcisering af optagelseskrav til, hvilke fag, erhvervsfag og fagretningsfag der må arbejdes sammen, hvis man slår nogle forløb sammen og så videre, og hvilke der ikke må. Og optagelsesprøverne, hvordan kommer de til at foregå? Der var det godt, at der var en kort afstand til Undervisningsministeriet og dem, der har indblik i det reformarbejde. (Kursusdeltager)

Som citatet viser, er det ikke kun spørgsmål, som knytter sig specifikt til SIP-temaerne, som deltagerne kan have brug for dialog med UVM om. Blandt de interviewede deltagere nævnes også, at der stadig er mange ubesvarede spørgsmål og uklarheder. Der efterspørges mere vægt på denne dialog med UVM på SIP, hvor man kunne dykke dybere ned i nogle konkrete punkter i reformen.

En pointe fra telefoninterviewene er desuden, at UVM's gennemgang skal være mere end noget, man kunne finde på ministeriets hjemmeside, at gennemgangen ikke bare "må gentage de ting, som vi godt ved i forvejen", og at det meget gerne må blive så konkret som muligt.

3.2.2 Fagligt input og praktisk inspiration om dagens tema

På SIP1 bestod det faglige og temaspecifikke indhold af et forskeroplæg om helhedsorientering og tværfaglighed. Oplægget indgik som en vodcast, som blev vist på selve kursusdagen på fem af SIP-stederne, mens der var tale om et egentligt mundtligt oplæg på dagen i København. På hvert SIP-sted blev der desuden holdt et oplæg, Lokale fortællinger om erfaringerne med tværfaglig og helhedsorienteret undervisning, af lokale skolerepræsentanter. Der var således forskellige lokale oplæg på de forskellige SIP-steder.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at deltagerne i høj grad fandt oplægget om helhedsorientering og tværfaglighed relevant. 46 % fandt det i høj grad relevant, og 34 % fandt det i nogen grad relevant. Deltagerne var også tilfredse med det faglige indhold, hvor i alt 82 % var tilfredse eller overvejende tilfredse.

De lokale skoleoplæg var der lidt mindre tilfredshed med. Her er det navnlig iøjnefaldende, at kun i alt 59 % af deltagerne fandt disse oplæg relevante (24 % i høj grad og 35 % i nogen grad), mens i alt 42 % i mindre grad eller slet ikke fandt dem relevante.

Tabel 3
Vurderinger af det faglige temaspecifikke indhold på SIP1

	Helhedsorientering og tværfaglighed (vodcast/oplæg) (N = 422/325)	Lokale fortællinger om erfaringerne med tværfaglig og helhedsorienteret undervisning ved skolerepræsentanter (oplæg) (N = 421/324)
<i>Tilfredshed med det faglige indhold:</i>		
Tilfreds	43 %	28 %
Overvejende tilfreds	39 %	39 %
Overvejende utilfreds	15 %	26 %
Utilfreds	4 %	7 %
Total	100 %	100 %
<i>Relevans for skolernes aktuelle arbejde med at implementere reformen:</i>		
I høj grad relevant	46 %	24 %
I nogen grad relevant	34 %	35 %
I mindre grad relevant	15 %	29 %
Slet ikke relevant	5 %	13 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1, 2015.

Note: I spørgsmålene om relevans af vodcasten/oplæggene indgår ikke data fra respondenter, der deltog i SIP1 i København, da de ikke er blevet stillet dette spørgsmål.

På grund af afrunding af decimaler kan procenterne summere til 99 eller 101. Der er dog angivet 100 % for at vise totalen. Dette gælder også andre steder i notatet.

På SIP2 bestod det faglige og temaspecifikke indhold af i alt fem vodcasts. Vodcastene var lavet af Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) og bestod af en introduktionsfilm, hvor konsulenter fra DCUM introducerede til temaet et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø, og fire temafilme med inspiration fra skoler inden for de fire temaer. Deltagerne blev bedt om at se den introducerende vodcast og mindst en af fire temaspecifikke vodcasts som forberedelse til SIP2.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at de fem vodcasts er blevet set ca. lige meget, idet mellem 58 % og 61 % har set hver af de fem film. 15 % af deltagerne havde ikke set nogen af de fem film inden SIP-dagen.

Af de deltagere, der havde set introduktionsfilmen, svarede 30 %, at den i høj grad, og 61 %, at den i nogen grad, gav en god introduktion til SIP2. 9 % vurderede, at den i mindre grad var tilfældet, og 1 % vurderede, at den slet ikke var tilfældet. Det er således en forholdsvis positiv vurdering af introduktionsfilmen.

De fire temafilme vurderes også overvejende positivt på spørgsmålet, om de gav inspiration til skolens arbejde med et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø, som det ses af tabellen nedenfor.

Tabel 4**Vurdering af, om følgende film gav inspiration til skolens arbejde med et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø**

	Åben erhvervsskole (N = 167)	Fællesarealer (N = 177)	Elevinddragelse (N = 170)	Relationer (N = 177)
I høj grad	23 %	19 %	18 %	25 %
I nogen grad	54 %	57 %	59 %	55 %
I mindre grad	19 %	19 %	17 %	16 %
Slet ikke	4 %	5 %	7 %	3 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP2, 2015.

Note: Spørgsmålene er kun stillet til de deltagere, der har set de pågældende film.

Kvalitative vurderinger

I telefoninterviewene uddybes det, at oplægget på SIP1 om helhedsorientering og tværfaglighed blev vurderet godt, fordi det var godt forklaret med gode eksempler. Det blev dog også nævnt i interviewene, at det virkede irriterende, at man skulle sidde sammen og se det på film, når man jo kunne have set det hjemmefra, og at det var ærgerligt, at der så ikke var mulighed for at stille spørgsmål til oplægsholderen.

Med hensyn til de lokale skoleoplæg på SIP1 blev det nævnt i telefoninterviewene, at det var for svært for oplæggene at blive relevante for alle deltagere, og at det ikke i høj nok grad gav eksempler, man kunne bruge i egen praksis.

I telefoninterviewene havde deltagerne forskellige vurderinger af vodcastene til SIP2. Et perspektiv var, at det var meget positivt med vodcasts, fordi de var konkrete eksempler på, "hvordan man gør det". Det virkede godt at få nogle "hurtige billeder fra virkeligheden". Det blev også fremhævet som positivt, at de kunne deles med de undervisere, der ikke deltog i SIP.

Blandt de interviewede blev det desuden nævnt, at vodcastene "ramte bredt", eller at de var mulige at omsætte, selv hvis man kom fra en anden skoletype, end eksemplet byggede på:

Vi ville ikke kunne tilbyde det, som de vodcasts lagde op til. Men så kan man gå ind og se på, hvad det er for nogle ideer, de har; kan man gradbøje dem, så de kan passe til os? Kan man udlede et eller andet af det, som vi kan gøre til et springbræt til ideer, der kan passe til os? (Kursusdeltager)

Et andet perspektiv blandt de interviewede var, at vodcastene var for skolespecifikke og svære at anvende, og at indholdet ikke havde nok "pondus", eller at det i for høj grad var "kendt stof". Disse deltagere synes ikke, at videnindholdet i SIP2 blev "dybt" nok eller gav dem nok "nyt med hjem", baseret på de fem vodcasts.

Deltageres ønsker til oplæg på SIP

Blandt de interviewede deltagere er der deltagere, der ikke har vurderet udbyttet af oplæggene på SIP højt. De beskriver særligt to bud på, hvad der kunne forbedre oplæggene på SIP. Det ene handler om faglig tyngde og generaliserbar viden, det andet om bud på konkrete anvendelige eksempler på, hvordan man kan gøre tingene.

Der gives i interviewene udtryk for en oplevelse af, at der ikke var nok nyt videnindhold og tilstrækkelig faglig tyngde i oplæggene. En deltager udtrykte fx den vurdering, at oplæggene ikke i tilstrækkelig grad udfordrede skolerne i deres pædagogiske tænkning og arbejde med skolens pædagogiske grundlag. Her peges på et ønske om mere "teori" bag reformen. "Hvorfor er det her en god ide, og hvad siger forskningen?" De interviewede deltagere giver generelt udtryk for, at SIP2 havde "mindre faglig tyngde" og "mere kendt stof" end SIP1. Der er samtidig et ønske om oplæg, der er "korte og dybe".

Desuden efterspørges blandt de interviewede flere konkrete eksempler på, hvordan man kan arbejde med tingene i praksis. Der efterspørges særligt med hensyn til temaet for SIP1 konkrete eksempler på planer for, hvordan grundforløbene kan tilrettelægges med de nye mål og elementer og "gode, håndgribelige implementeringsideer til processen", fx hvordan man i praksis integrerer grundfagene i fagfagene på grundforløbet. En deltager efterspørger eksempler fra nogle skoler, som har lavet noget klart i en afdeling, som kan deles med andre, altså et konkret og velforberedt eksempel på en implementeringsproces. En anden deltager efterspørger, at læringskonsulenter kunne præsentere nogle eksempler, som de vurderer som gode. Hvor SIP1 havde mere faglig dybde, manglede der således ifølge nogle af de interviewede deltagere mere konkrete og direkte anvendelige eksempler på SIP1.

Med hensyn til næste SIP-tema på SIP3 – undervisningsdifferentiering – giver en af interviewede deltagere udtryk for, at kunne ønske sig oplæg, der afmystificerer et begreb, som alle taler om, men som ikke alle ved, hvad de skal gøre med. Der udtrykkes et ønske om meget konkrete og samtidig fagligt og teoretisk velbegrundede bud på, hvordan undervisningsdifferentiering kan gribes an i praksis.

3.2.3 Implementeringsværktøjer og -begreber

Konsulenthuset Implement har på både SIP1 og SIP2 stået for en præsentation af nogle generelle implementeringsværktøjer og -begreber, som skolerne kunne anvende i deres arbejde med at implementere reformen inden for SIP-temaerne og i andre implementeringsprocesser. Redskaberne dannede også grundlag for nogle af de opgaver, skolerne arbejdede med på SIP i skolegrupperne, som beskrives nærmere i afsnit 3.3.1. På SIP1 var der særligt fokus på værktøjerne målhierarki og det dobbelte bogholderi. På SIP2 var der særligt fokus på forandringsledelsesprocesser og implementeringstaktik.

I de to spørgeskemaer er der spurgt lidt forskelligt om relevansen og udbyttet af implementeringsværktøjerne. Tabel 5 sammenfatter deltagernes vurderinger i forbindelse med de forskellige spørgsmål for både SIP1 og SIP2.

Som tabellen viser, fandt i alt 69 % af deltagerne i SIP1, at oplægget Implementeringsværktøjer og -begreber i høj eller nogen grad var relevant for skolens aktuelle reformarbejde. I alt 73 % var tilfredse eller overvejende tilfredse med det faglige indhold af oplægget.

I alt 61 % af deltagerne i SIP2 var tilfredse eller overvejende tilfredse med deres udbytte af Implementations oplæg på SIP2. Der er således en lidt mindre tilfredshed på SIP2, hvor der er spurgt specifikt om deltagernes udbytte af oplægget.

For SIP2 er der i spørgeskemaet spurgt specifikt om relevansen af de to implementeringsværktøjer, der var i spil på SIP2. I alt hhv. 56 % og 59 % af deltagerne vurderede i høj eller nogen grad, at værktøjerne forandringsledelsesprocesser og implementeringstaktik var relevante for skolens arbejde med et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø, mens i alt hhv. 44 % og 41 % i mindre grad eller slet ikke fandt de to værktøjer relevante.

Tabel 5
Deltagernes vurderinger af implementeringsværktøjer og oplæg om værktøjerne

SIP1		SIP2			
	Oplægget Implementeringsværktøjer og -begreber på SIP1 (N = 319)	Det faglige indhold i oplægget Implementeringsværktøjer og -begreber på SIP1 (N = 419)	Udbyttet af Implementations oplæg om dagens implementeringsværktøjer på SIP (N = 278)	Implementeringsværktøjet forandringsledelsesprocesser (N = 284)	Implementeringsværktøjet implementeringstaktik (N = 285)
I høj grad relevant	31 %			11 %	11 %
I nogen grad relevant	38 %			45 %	48 %
I mindre grad relevant	25 %			37 %	33 %
Slet ikke relevant	6 %			7 %	7 %
Tilfreds		30 %	17 %		
Overvejende tilfreds		43 %	44 %		
Overvejende Utilfreds		21 %	27 %		
Utilfreds		6 %	12 %		

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Note: For spørgsmålet om relevansen af oplægget implementeringsværktøjer og -begreber i SIP1 indgår respondenter fra København ikke.

Kvalitative vurderinger

I telefoninterviewene finder vi forskellige vurderinger af implementeringsværktøjernes anvendelighed. Et perspektiv er, at værktøjerne fungerede godt, fordi de var "hands-on-brugbare og konkrete". Der er deltagere, der oplevede, at værktøjerne blev gjort nyttige, ved at de selv fik lov at bruge dem i praksis. Et af værktøjerne fremhæves i interviewene, nemlig det dobbelte bogholderi, og en deltager beskriver det som et redskab, han fik taget med hjem og brugt i praksis:

Det dobbelte bogholderi har vi vist for vores undervisere. Det er til at få tankevirkomheden i gang. Hvad er det, vi gør nu, og hvad er godt og skidt, og hvad vil vi nå i mål med? (Kursusdeltager)

Andre telefoninterviewede deltagere ser deres udbytte af Implementations værktøjer som ret begrænset. Her er særligt tre begrundelser i spil. Den ene er, at værktøjerne kom for sent i forhold til skolens implementeringsproces:

Implementeringsmodellerne fra Implement var i sig selv gode nok, men det kommer for sent. Vi er jo forbi det. Vi har lavet en plan for, hvordan vi vil implementere det, og den går vi jo ikke hjem og laver om. (Kursusdeltager)

Den anden er, at der var mange ting, der skulle arbejdes med, og som skulle passe sammen – og at nogle deltagere derfor ikke rigtig nåede at komme ind i logikken. En deltager beskriver, at udbyttet af SIP-kurset var sparsomt, fordi gruppearbejdet skulle rumme både en ny model, som man kun kendte overordnet, og et stort tema. Det blev i et andet interview beskrevet, hvordan det er en udfordring, at man skal fokusere på, at de overvejelser, man gør sig, skal "passe ind i en bestemt model". Her påpeges det således, at modellerne i stedet for at understøtte processen kunne risikere at tage fokus fra det egentlige tema, som skolerne er optagede af.

For det tredje nævnes det blandt de interviewede deltagere, at det ville have været godt med flere eksempler i gennemgangen, så deltagerne kunne se, hvordan det ser ud og bruges, når en model køres igennem. Det blev desuden nævnt, at man ikke kunne mærke en tilstrækkelig erhvervsuddannelsesrettet vinkel og -kendskab i Implements oplæg. Det blev således savnet, at oplæggene indeholdt flere eksempler og i højere grad blev sat ind i skolernes kontekst.

3.3 Gruppearbejdet

Gruppearbejde har været en central del af SIP-kursusdagene. Formålet har været, at deltagerne skulle arbejde med deres egne konkrete problemstillinger og hente sparring og inspiration hos hinanden. På både SIP1 og SIP2 er der arbejdet med gruppearbejde i såkaldte skolegrupper og buddy-grupper, mens der på SIP2 desuden er arbejdet i temagrupper på tværs af mange skoler.

Analysen viser, at deltagerne særligt har været tilfredse med arbejdet i skolegruppen, som de vurderer, har givet mulighed for at arbejde med de problemstillinger, der var relevante for dem. Sparringen i buddy-grupper og tværgående temagrupper er der mere delte vurderinger af, hvor nogle deltagere synes, det har fungeret godt, og nogle synes, det har fungeret dårligt.

3.3.1 Arbejdet i skolegrupper

En stor del af deltagernes eget arbejde på begge SIP-dage foregik i *skolegrupper* med kursusdeltagere fra samme skole. Formålet var, med udgangspunkt i input fra oplæg og vodcasts og med brug af Implements værktøjer, at arbejde videre med skolens igangværende arbejde med reformen inden for de to SIP-temaer.

På SIP2 er deltagerne blevet spurgt, hvor tilfredse eller utilfredse de er med udbyttet af arbejdet i skolegruppen. Her svarer i alt 84 %, at de er tilfredse eller overvejende tilfredse med udbyttet af arbejdet i skolegruppen om den stillede opgave. I alt 16 % svarer, at de er overvejende utilfredse eller utilfredse. Der er således en overvejende tilfredshed med arbejdet i skolegrupper, som også begrundes i telefoninterview, hvilket beskrives senere i afsnittet.

Tabel 6
Tilfredshed med udbytte af arbejdet i skolegruppen om den stillede opgave

	Procent (N = 273)
Tilfreds	37 %
Overvejende tilfreds	47 %
Overvejende utilfreds	13 %
Utilfreds	3 %
Total	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP2, 2015.

Indhold i arbejdet i skolegruppen på SIP1

På SIP1 var omdrejningspunktet for arbejdet i skolegruppen skolens implementeringsplan. Desuden skulle skolerne arbejde med Implements værktøjer. 85 % af deltagerne havde forud for kurset udarbejdet en implementeringsplan, og ligeledes vurderede 85 % af deltagerne, at arbejdet med en implementeringsplan i høj eller nogen grad er relevant for skolens aktuelle arbejde med at implementere reformen. Alligevel viser spørgeskemaundersøgelsen også, at blot 52 % af deltagerne svarer, at de arbejdede med skolens implementeringsplan i skolegruppen, mens 48 % svarede, at de ikke gjorde. Der er bemærkelsesværdigt, at næsten halvdelen af deltagerne ikke har arbejdet med skolens implementeringsplan i skolegruppen, som det var tiltænkt.

I alt 77 % af deltagerne svarer, at de i høj grad eller nogen grad brugte input fra oplæggene på SIP1 i arbejdet i skolegruppen, mens i alt 24 % svarer, at dette i mindre grad eller slet ikke var tilfældet. Her skelnes ikke mellem de forskellige oplæg (UVM, forsker, lokal skolerepræsentant og Implement) på SIP1.

Indhold i arbejdet i skolegruppen på SIP2

I skolegrupperne på SIP2 skulle deltagerne arbejde med mindst ét af de fire temaer åben erhvervsskole, fællesarealer, elevinddragelse eller relationer. Igen skulle skolerne anvende Implements værktøjer i en opgave defineret for hvert af de fire temaer.

Flest deltagere (38 %) arbejdede med temaet elevinddragelse, mens færrest deltagere (20 %) arbejdede med temaet den åbne erhvervsskole. Både temaet fællesarealer og temaet relationer var der 30 %, der arbejdede med.

På tværs af de fire temaer svarer 72-79 %, at de arbejdede med Implements opgave knyttet til temaet. Af nedenstående tabel fremgår det, at der er forskel på, hvor udbytterigt deltagerne vurderer, at arbejdet med opgaverne har været. Andelen, der svarer, at arbejdet med Implements opgave i høj grad eller nogen grad var udbytterigt, varierer således fra 58 til 74 %. Deltagere, der har arbejdet med temaet den åbne erhvervsskole, har den største andel af positive svar, mens deltagere, der arbejdede med temaet elevinddragelse, har den mindste andel af positive svar.

Tabel 7

Vurdering af, i hvilken grad arbejdet med Implements opgave knyttet til følgende temaer var udbytterigt

	Den åbne erhvervsskole (N = 42)	Fællesarealer (N = 61)	Elevinddragelse (N = 84)	Relationer (N = 59)
I høj grad/i nogen grad	74 %	62 %	58 %	75 %
I mindre grad/slet ikke	26 %	38 %	42 %	25 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP2, 2015.

Kvalitative vurderinger

I de kvalitative telefoninterview, der er gennemført med kursusdeltagere, gives der generelt udtryk for en positiv holdning til udbyttet af arbejdet i skolegrupperne.

Der gives udtryk for, at det var positivt at have det rum, den tid og den facilitering, som kurset gav til at arbejde med skolens egne udfordringer, som det kan være svært at finde mulighed for i hverdagen. Denne pointe understreges særligt af kursusdeltagere fra store skoler med afdelinger på forskellige adresser, hvor det ikke er hverdag at samle hele skolen.

Der er også deltagere blandt de telefoninterviewede, der beskriver, at skolegruppen var den del af SIP, som de fik mest ud af, fordi de her fik lavet noget arbejde, de alligevel skulle lave.

Der er desuden deltagere blandt de interviewede, der oplever ikke at få et stort udbytte af arbejdet i skolegruppen i SIP-regi, og her kan forskellige ting være i spil. Således beskriver en deltager, at det ikke "gav nok" at have drøftelser i skolegruppen på SIP, fordi de "ikke havde behøvet at sidde der" for at snakke med deres egen skole. En anden interviewperson beskriver, at opgaverne til skolegrupperne "skyder under mål", fordi de er på et niveau, som er lavere end niveauet for skolens daglige udviklingsarbejde. Endelig er der en deltager, der nævner, at det var svært at arbejde med de stillede opgaver, fordi man ikke nødvendigvis var enige i gruppen og havde et fælles udgangspunkt for arbejdet.

Telefoninterviewene med deltagere på SIP og interviewet med læringskonsulenterne indikerer, at samarbejdet mellem lærere og ledere på SIP-dagen antog forskellige former i skolegrupperne, og at det havde betydning for udbyttet. Et forhold, der blev fremhævet som betydningsfuldt, var, hvor tætte relationer ledere og lærere havde i dagligdagen. En af de interviewede lærere peger

på, at ledelsen i nogle tilfælde meldte sig ud af arbejdet på SIP. I sådanne tilfælde var det vanskeligt at få et udbytte af arbejdet i skolegrupperne.

Læringskonsulenterne beskrev, at de allerede på SIP1 blev opmærksomme på, at det er vigtigt fremadrettet at have fokus på og tydeliggøre på kurset, hvad ledelsens rolle skal være på SIP-kurset.

Således peger analysen på, at der er stor forskel på, dels hvor relevante øvelser og temaerne oplevedes at være for skolens udviklingsarbejde i forbindelse med reformen, og dels hvordan konstellationen og samarbejdsklimaet – eller det fælles udgangspunkt – har været i skolegrupperne.

3.3.2 Arbejdet i buddy-grupper

Skolegrupperne blev på SIP1 parret to og to i såkaldte buddy-grupper med det formål, at deltagerne kunne udveksle erfaringer og viden med andre skoler om temaerne på SIP.

Af interviewet med læringskonsulenterne fremgår det, at det er tilstræbt at sætte skolerne sammen i par bestående af skoler, der minder om hinanden, i det omfang det har været muligt. Her var imidlertid flere parametre i spil, både skoletype og deltagerantal fra skolen, og det kunne derfor være et svært puslespil at få til at gå op.

Af spørgeskemaundersøgelsen om SIP1 fremgår det, at i alt 73 % var tilfredse eller overvejende tilfredse med måden, de fik tildelt en buddy-skole på, mens 10 % af deltagerne placerer sig i den mest negative kategori, "Utilfreds".

Vurdering af sparring i buddy-gruppen

Deltagerne er på SIP1 blevet spurgt, i hvilken grad de vurderer, at sparring fra en buddy-skole er relevant for deres skoles aktuelle arbejde med at implementere reformen. Tabellen herunder viser, at i alt 70 % oplever sparring fra en buddy-skole som værende i høj grad eller nogen grad relevant, mens i alt ca. en tredjedel (30 %) svarer, at det er mindre relevant eller slet ikke relevant.

Tabel 8
Relevans af sparring med buddy-skole

	Procent (N = 320)
I høj grad relevant	33 %
I nogen grad relevant	37 %
I mindre grad relevant	22 %
Slet ikke relevant	8 %
Total	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1, 2015.

Note: Respondenter fra København indgår ikke.

Deltagerne er ligeledes blevet spurgt om deres tilfredshed med sparringen med buddy-skolen. Som det fremgår af tabel 9, svarer i alt 76 % af deltagerne i SIP1, at de er tilfredse eller overvejende tilfredse med sparringen med deres buddy-skole. På SIP2 svarer i alt 65 % af deltagerne, at de er tilfredse eller overvejende tilfredse med udbyttet af sparringen med buddy-skolen, mens i alt 35 % svarer, at de er overvejende utilfredse eller utilfredse.

Selvom de to spørgsmål ikke er helt ens, indikerer det, at der er en forholdsvis stor del, der ikke er tilfredse med sparringen i buddy-gruppen, og at deltagerne var mindre tilfredse med sparringen i buddy-gruppen på SIP2.

Tabel 9
Tilfredshed med sparringen med buddy-skole

	SIP1 (N = 409)	SIP2 (N = 284)
Tilfreds	31 %	18 %
Overvejende tilfreds	45 %	47 %
Overvejende utilfreds	17 %	22 %
Utilfreds	8 %	13 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Note: I spørgeskemaet for SIP1 var spørgsmålet formuleret således: "Hvor tilfreds eller utilfreds er du med sparringen med din buddy-skole?", mens det for SIP2 var formuleret: "Hvor tilfreds eller utilfreds er du med dit udbytte af de forskellige aktiviteter på kursusdagen SIP2? Sparring med buddy-skole" (præsenteret for respondenterne som en del af et spørgsmåls-batteri).

Kvalitative vurderinger

I de kvalitative telefoninterview findes både deltagere, der beskriver et stort udbytte af sparringen med buddy-skolen, og deltagere, der oplever konceptet som meget lidt udbytterigt.

Blandt de deltagere, der oplever at have fået et stort udbytte af sparring med buddy-skolen, opleves det som positivt at kunne dele ideer, få nye input og blive bekræftet i det, man gør. En deltager fortæller følgende om udbyttet af sparringen med buddy-skolen:

Enten bekræfter det, at det, man gør, er rigtigt, og ellers giver det gode ideer. Jeg ville være ked af at gå på kursus kun med mine egne skyklapper, her kan man ligesom få lov til at få lidt af det hele. (Kursusdeltager)

I interviewene omtales det som betydningsfuldt for samarbejdet i buddy-gruppen, hvor meget skolerne ligner hinanden. En deltager fortæller om, at arbejdet i buddy-gruppen fungerede godt, fordi buddy-skolen var af samme type og størrelse som vedkommendes egen skole.

Omvendt er der nogle af de deltagere, der ikke oplever at have haft et stort udbytte, der beskriver, at de har været for langt fra deres buddy-skole – enten fordi de var forskellige skoletyper, eller fordi de var forskellige steder i implementeringsprocessen og arbejdede med reformændringen på forskellige måder. Og det gør det svært at indoptage og bruge sparringen direkte:

Det, jeg har fået mindst ud af, var det der buddy-skole. Vi er vidt forskellige steder, og vi gør det på vidt forskellige måder. Fordi vi deltager i SIP, ændrer vi jo ikke alt det, vi har sat i gang – det giver god viden, hvad andre gør, men vi har nok i at gøre det, vi selv skal. Vi lytter høfligt, men vi er egentlig ikke modtagelige, for vi er så optagede af det, vi selv har gang i. Man er midt i sin egen proces og har nok at gøre med den. (Kursusdeltager)

Det fremgår også her, at deltagerne måske heller ikke altid er lige modtagelige for den sparring, der kommer. I den sammenhæng blev det også nævnt, at det er vigtigt, at sparringsopgaven er tydelig og klar, og at det nogle gange kan kræve mere forberedelse og tid at give god sparring.

Det fremgår endvidere af de interview, som EVA har gennemført, at nogle skoler i praksis ikke havde en buddy-skole, ligesom nogle oplevede, at deres buddy-skole udeblev fra SIP2. På trods af at læringskonsulenterne gik rundt til disse grupper, beskriver disse deltagere et begrænset udbytte af denne del af kurset. En deltager, hvis skole ikke havde en buddy-skole, foreslår, at det kunne være frivilligt, om man deltager i et samarbejde med en buddy-skole eller ej.

3.3.3 Arbejdet i temagrupper

På SIP2 var der indlagt gruppearbejde i *temagrupper* på tværs af skoler. Med udgangspunkt i skolerne medbragte fotos af læringsmiljøer, der fungerede godt og dårligt, skulle deltagerne placere sig i fire grupper eller hjørner, hvor de kunne hente inspiration hos hinanden på tværs af mange skoler.

I alt 66 % af deltagerne i SIP2-spørgeskemaundersøgelsen gav en positiv vurdering af arbejdet i temagrupper – 22 % svarede, at de var tilfredse med udbyttet, og 44 % svarede, at de var overvejende tilfredse. I alt 34 % giver omvendt en negativ vurdering, idet 25 % er overvejende utilfredse, og 9 % er utilfredse, med udbyttet af arbejdet i temagrupperne.

Kvalitative vurderinger

I telefoninterviewene fremhæves gruppearbejdet i temagrupperne af nogle som givtigt og inspirerende, mens andre beskriver selve formen på øvelsen som mindre god, og efterspørger en bedre struktur.

I det første perspektiv beskrives det, hvordan det har været udbytterigt at arbejde på tværs af skoler, da det giver en fin erfaringsudveksling med hensyn til, hvordan der arbejdes med læringsmiljø andre steder. En deltager fortæller:

Vi får en masse erfaringsudveksling, både de situationer, hvor vi siger "her har vi lidt de samme udfordringer og tilsvarende måder at gøre tingene på", og også at få nye perspektiver på, at der er nogen, der har tænkt sådan i stedet for, og det kunne vi også gøre os nogle overvejelser over her. (Kursusdeltager)

Det nævnes desuden, at det var givtigt at erfaringsudveksle bredt – også på tværs af skoletyper.

En deltager oplevede, at det var positivt, at gruppearbejdet på tværs af skoler ikke var "presset ind i en bestemt ramme", men at der var åbenhed og erfaringsudveksling, og man selv kunne styre, hvad der skulle skrives ned. Et andet fremtrædende perspektiv i interviewene var imidlertid, at formen på temagrupperne ikke fungerede godt. Det var ikke klart nok, hvori opgaven bestod, og hvad formålet var. Og det var ikke nok styret, hvem der skulle tale sammen med hvem. Dette resulterede i, at arbejdet i temagrupper blev for ustruktureret og tilfældigt, og som en deltager siger det, "var der meget guld, man ikke fik med". En deltager fortæller:

Der hang bare billeder og et par nøgleord, og det får man ikke så meget ud af, hvis man ikke er en del af den gruppe, der har haft diskussionerne bag, og kender til de overvejelser, der knytter sig til det. Man får ikke nok ud af det. Hvis man skulle gøre det, skulle man have mere tid til at sætte sig ind i de forskellige ting. (Kursusdeltager)

Herudover blev det omtalt som en helt praktisk udfordring, at der i nogle af hjørnerne var mange deltagere, hvilket gjorde det svært at høre.

Som det var tilfældet med de øvrige typer gruppearbejde, er der stor spredning med hensyn til, hvorvidt deltagerne oplever arbejdet i temagrupper som udbytterigt eller ej. Der var generelt tilfredshed med ideen om en bredere videndeling, men selve formen lader til at kunne være mere optimal.

3.4 Kursusdagens forløb og rammer

I de følgende afsnit behandles nogle aspekter af SIP-kursusdagens, som handler om dagens samlede forløb og struktur samt de fysiske rammer for afholdelsen af kurset.

Analysen viser, at flertallet vurderer, at vægtningen mellem de forskellige elementer i kursusdagens har været hensigtsmæssig, og at det er vigtigt, at der er tid til, at skolerne arbejder med deres egne problemstillinger. Analysen peger videre på, at det er vigtigt med en stram struktur for dagen og et tydeligt formål med de forskellige aktiviteter, så man kan følge den røde tråd igennem dagen. Læringskonsulenterne har i den forbindelse en vigtig rolle som facilitatorer i grupperne. Endelig viser analysen, at der er overvejende tilfredshed med de fysiske rammer, men at der er lidt forskel på de forskellige SIP-steder.

3.4.1 Vægtning af de forskellige kurselementer

Tabel 10 og 11 nedenfor viser, hvordan kursusdeltagerne vurderer vægtningen af de forskellige elementer i SIP1 og SIP2.

Som tabel 10 viser, svarer 41 % af deltagerne i SIP1, at fordelingen mellem oplæg og gruppearbejde på dagen var passende, mens i alt 43 % gerne ville have haft mere tid til gruppearbejde, herunder særligt arbejdet i skolegruppen, som 34 % gerne ville have haft mere tid til. 16 % ville gerne have haft mere tid til oplæggene.

Tabel 10
Vurdering af fordelingen af tid mellem oplæg og gruppearbejde på kursusdagen SIP1

	Procent (N = 415)
Passende	41 %
Jeg ville have foretrukket mere tid til oplæg	16 %
Jeg ville have foretrukket mere tid til gruppearbejdet med min egen skole	20 %
Jeg ville have foretrukket mere tid til sparring med buddy-skolen	9 %
Jeg ville have foretrukket mere tid til både gruppearbejdet med min egen skole og sparring med buddy-skolen	14 %
Total	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1, 2015.

I spørgeskemaet for SIP2 svarer 62 % af deltagerne, at mængden af tid i skolegruppen er passende, mens 26 % svarer, at der er afsat for lidt tid. På trods af at spørgsmålene, der er stillet til deltagerne i SIP1 og SIP2, ikke er identiske, tegner spørgeskemaundersøgelserne et billede af, at en del af kursisterne efterspørger mere tid i skolegruppen.

Der tegner sig ikke noget entydigt billede af deltageres vurderinger af den passende mængde tid til arbejdet i buddy-grupper og temagrupper på SIP2. I spørgeskemaundersøgelsen om SIP2 svarer 24 %, at der var for lidt tid til arbejdet i buddy-grupper, mens 19 % svarer, at der var for meget tid. 14 % svarer, at der var for lidt tid til arbejdet i de tværgående temagrupper, og 22 % svarer, at der var for meget.

Ser vi på det faglige input på SIP2, fandt flertallet af deltagere mængden af tid til både Implements og UVM's oplæg passende, hvor Implements oplæg dog var det, som flest (29 %) syntes fyldte for meget, mens UVM's oplæg om status på reformen var det, som flest (21 %) mente fyldte for lidt.

Tabel 11
Vurdering af mængden af tid afsat til aktiviteter på kursusdagen SIP2

	UVM's oplæg om reformens rammer for et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø (N = 285)	Arbejdet i temagrupper (med fotos af læringsmiljø) (N = 286)	Implements oplæg om dagens implementeringsværktøjer (N = 282)	Arbejdet i din skolegruppe om den stillede opgave (N = 280)	Sparring med buddy-skole (N = 277)	UVM's oplæg om status på reformen (N = 278)
For lidt tid	9 %	14 %	9 %	26 %	24 %	21 %
Passende tid	76 %	64 %	62 %	62 %	56 %	71 %
For meget tid	15 %	22 %	29 %	12 %	20 %	9 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP2, 2015.

3.4.2 Sammenhæng på kursusdagene

Blandt de interviewede deltagere er der flere forskellige perspektiver på, hvordan sammenhængen og faciliteringen på SIP-dagene fungerede, og deltagerne har forskellige præferencer, som kan pege i forskellige retninger. En interviewdeltager synes, at det fungerede godt med mange små input i løbet af dagen, andre nævner nogle udfordringer ved den måde dagene har været tilrettelagt. Her nævnes særligt tre forhold, som relaterer sig til dagenes forløb og sammenhængen mellem delene.

Det første forhold, der nævnes, er, at der er lidt rigeligt på programmet, og at det bliver forhastet, så der ikke er tilstrækkelig tid til at komme ordentligt omkring stoffet. En deltager beskriver, hvordan man særligt i forbindelse med gruppearbejdet måtte "jappe igennem det". En anden deltager beskriver, at der har været for meget "ud og ind", og at man ikke har tid til at gøre det ordentligt.

Det andet forhold, der nævnes, er, at de mange små opsamlinger i grupper og brud i løbet af dagen giver en risiko for, at tiden bruges som pauser og useriøs spildtid.

Det tredje forhold er, at det ikke altid fremstår tydeligt, hvad der er den røde tråd, og hvad der er formålet med de enkelte aktiviteter. Her peges på, at der er behov for en grundigere afklaring af dagens program for at tydeliggøre, hvad de forskellige sektioner handler om, og hvilke tanker der ligger bag.

En interviewperson peger på, at nogle af udfordringerne med hensyn til kursusdagens sammenhæng og facilitering er blevet håndteret mellem SIP1 og SIP2. Af interviewet gennemført med læringskonsulenterne fremgår det ligeledes, at de er opmærksomme på, at det er vigtigt at sikre en rød tråd for dagen og at få italesat hensigten med alle delelementer af dagen.

3.4.3 Læringskonsulenternes rolle på kursusdagene

Læringskonsulenterne har spillet en central rolle på SIP-kursusdagene både i form af deltagelse med oplæg i plenum om reformen og som en gennemgående facilitator i forbindelse med de forskellige typer gruppearbejde på dagen.

I gruppeinterviewet med læringskonsulenterne beskriver de deres funktion som at skabe klarhed over målene i reformen. Samtidig beskriver læringskonsulenterne, hvordan de siden SIP1 har bevæget sig i retning af at være mere opsøgende i forbindelse med gruppearbejdet på kurset og gå mere ind og blande sig i drøftelserne og stille spørgsmål til skolerne. Herudover ser læringskonsulenterne det som deres rolle at "flytte ideer mellem grupperne".

Blandt de deltagere i telefoninterviewene, der modtog sparring fra læringskonsulenterne, beskrives dette generelt positivt. Det beskrives bl.a., at læringskonsulenterne er gode til at give sparring på skolens konkrete udfordringer, bidrage med konkrete indspark og give modspil ved eksempelvis at stille spørgsmål og få deltagerne til at tænke på en anden måde. Som en deltager formulerer det:

De bidrager, fx hvis man sidder fast i en tankegang, og kommer med konkrete indspark til, hvad man kan gøre. De er gode til at lytte og stille spørgsmål og hjælpe med at finde svarene, hvis man ikke selv lige kan. Så finder de ud af det. (Kursusdeltager)

Der er imidlertid også deltagere blandt de interviewede, der oplevede, at læringskonsulenterne ikke var tydelige på SIP-dagene, eller at sparringen fra læringskonsulenterne var mindre gavnlig. En interviewperson oplevede ikke, at de er tilstrækkeligt dygtige til at "udfordre og skubbe" skolerne.

Desuden blev der i interviewene efterspurgt en klarere arbejdsdeling både internt mellem læringskonsulenterne og i deres samarbejde med Implement:

Jeg synes, der er for mange kokke, der fordærver maden. Der er alt for mange, der forsøger at gå rundt og hjælpe og være til rådighed, men også har en rolle med hensyn til at guide os videre. Man kan lige have fået hjælp af en, som siger "I skal lige gøre det her færdigt, inden I kommer ind", og så kan der gå to minutter, og så kommer der en anden og siger, at "nu skal I gøre det der". Det var en blanding af Undervisningsministeriet – sådan har man i hvert fald en fornemmelse – der stiller folk til rådighed og skal hjælpe, samtidig med at der er et konsulentfirma, der har fået til opgave at stå for de her dage. Det synes jeg ikke, spiller så godt sammen. (Kursusdeltager)

Endelig er der en deltager, der efterspørger et oplæg fra læringskonsulenterne om, hvad de kan tilbyde skolerne mellem SIP-dagene.

3.4.4 De fysiske rammer for SIP

Både SIP1 og SIP2 blev afholdt på seks forskellige steder i landet. Samlet set svarer 95 % af deltagerne i spørgeskemaet efter SIP1, at kursusstedet fungerede godt eller overvejende godt som ramme for de forskellige oplæg i plenum.

Kolding og Ringsted havde lidt flere negative besvarelser end de øvrige steder, selvom det stadig er ganske få – og også for få til at give en signifikant sammenhæng. I kommentarerne i spørgeskemaet blev det beskrevet, at lokalet i Kolding var for stort, og at der var for mange mennesker, og at man ikke kunne høre noget bagerst i lokalet. I Ringsted beskrives akustikken som dårlig, og der var også her problemer med at høre oplæggene.

Med hensyn til hvordan kursusstedet fungerede som ramme for arbejdet i grupper, svarer samlet 84 %, at det fungerer godt eller overvejende godt. Stedet med den største andel af positive besvarelser er Aalborg, hvor 72 % svarer "Godt", og alle afgiver et positivt svar. Ringsted og København skiller sig ud med de mest negative besvarelser, hvor i alt hhv. 45 % og 61 % svarer overvejende dårligt eller dårligt. I kommentarerne i spørgeskemaet beskriver deltagerne, at det, at der ikke var grupperum i København, betød, at der var for mange mennesker i et lokale under gruppearbejdet, og at støjniveauet var højt.

4 Samlet udbytte og relevans

4.1 Deltagernes samlede vurderinger af udbytte og relevans

Både analysen af spørgeskemadata og de 12 telefoninterview viser, at der er en stor spredning i deltagernes vurderinger af deres samlede udbytte af både SIP1 og SIP2, men med flest positive vurderinger. Det tegner samtidig et billede af, at det vurderede udbytte af SIP samlet set ikke er blevet større fra SIP1 til SIP2, men at der er lidt forskel på, hvad der har fungeret og ikke fungeret på de to SIP-dage. Analyserne peger på, at SIP2 vurderes at have været mindre relevant og at have haft mindre faglig tyngde end SIP1, men at SIP2 også for nogle deltagere har givet nogle konkrete input.

4.1.1 Vurderinger på baggrund af spørgeskemadata

Tabel 12 viser deltagernes vurdering af deres samlede udbytte af hver af de to kursusdage. Som tabellen viser, er andelen, der i alt var tilfredse eller overvejende tilfredse med deres samlede udbytte af SIP1, 66 %, mens i alt 33 % var overvejende utilfredse eller utilfredse.

På SIP2 var andelen, der i alt var tilfredse eller overvejende tilfredse med deres samlede udbytte af kursusdagen, 62 %, mens andelen, der var overvejende utilfredse eller utilfredse, var 38 % i alt.

I opgørelsen for SIP1 indgår ikke besvarelsene fra deltagerne i København, da de fik spørgsmålet stillet med en lidt anden svarskala. De kan derfor ikke direkte lægges sammen med de øvrige, men besvarelsene fra København indikerer, at andelen, der er tilfredse eller overvejende tilfredse, samlet ville have været lidt mindre, hvis disse besvarelser havde været med i den samlede opgørelse – jf. tabel 13.

Tabel 12
Vurdering af tilfredshed med det samlede udbytte af kursusdagen SIP1 og kursusdagen SIP2

	SIP1 (N = 322)	SIP2 (N = 284)
Tilfreds	21 %	16 %
Overvejende tilfreds	45 %	46 %
Overvejende utilfreds	27 %	27 %
Utilfreds	7 %	11 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Note: Respondenter, der deltog i SIP1 i København, indgår ikke i besvarelsene for SIP1.

Forskelle på de seks SIP-steder

Der er forskel på vurderingerne af de forskellige SIP-steder, som det ses af tabel 13. I Odense, hvor der var relativt få deltagere, var der den største tilfredshed, mens SIP i København og Ringsted har den laveste tilfredshedsvurdering. Hvor deltagerne i Kolding og Ringsted er mere tilfredse med SIP2 end med SIP1, er det gået den anden vej for deltagerne i Aalborg og Aarhus. Bemærk dog, at deltagerantallet varierer mellem kursussteder og kursusgange, og at det ikke nødvendigvis er de samme deltagere, der har besvaret skemaet de to gange. Forskellene mellem vurderinger af SIP1 og SIP2 er ikke signifikantstestet.

Tabel 13
Vurdering af det samlede udbytte af kursusdagene, fordelt på SIP-steder

		Kolding (N=95)	Odense (N=26)	Ringsted (N=64)	Aalborg (N=50)	Aarhus (N=87)	København (N=98)	Total
SIP1 (N = 420)	Positive vurderinger	55 %	100 %	48 %	82 %	71 %	54 %*	63 %
	Negative vurderinger	45 %	0 %	52 %	18 %	29 %	46 %*	37 %
		Kolding (N=57)	Odense (N=21)	Ringsted (N=61)	Aalborg (N=41)	Aarhus (N=62)	København (N=42)	Total
SIP2 (N = 284)	Positive vurderinger	65 %	95 %	50 %	61 %	60 %	57 %	62 %
	Negative vurderinger	35 %	5 %	50 %	39 %	40 %	43 %	38 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Definition af positive og negative vurderinger: For SIP 1 har deltagerne i København vurderet deres udbytte af kurset ud fra svarkategorien: "Stort udbytte", "overvejende stort udbytte", "overvejende lille udbytte" eller "lille udbytte". De øvrige deltagere i SIP1 og samtlige deltagere for SIP2 har vurderet deres udbytte på skalaen: "Tilfreds", "overvejende tilfreds", "overvejende utilfreds" eller "utilfreds". "Positive vurderinger" dækker over svarene "Stort udbytte", "overvejende stort udbytte" samt "Tilfreds", "overvejende tilfreds", mens "Negative vurderinger" dækker over svarene overvejende lille udbytte", "lille udbytte" samt "overvejende utilfreds", "utilfreds". Forskellene mellem SIP-stederne er signifikante.

Relevans

I spørgeskemaet efter SIP2 blev deltagerne bedt om at vurdere relevansen af kursusdagen SIP2 for deres skoles aktuelle arbejde med at implementere erhvervsuddannelsesreformen. 18 % vurderede, at SIP2 i høj grad var relevant, 44 % vurderede det i nogen grad, 29 % i mindre grad og 9 % slet ikke. Dette billede følger således deltagerens vurderinger af udbyttet af SIP2.

For SIP1 blev deltagerne ikke spurgt om den samlede relevans af kursusdagen, men om relevansen af de forskellige elementer i kursusdagen for skolens arbejde med at implementere reformen, som også er beskrevet i de forudgående afsnit. Vurderingerne ligger her sådan, at mellem 59 % og 85 % vurderede, at de forskellige elementer i høj eller nogen grad var relevante, hvor særligt oplægget Helhedsorientering og tværfaglighed og UVM's oplæg om reformens rammer særligt blev vurderet som relevante, mens de lokale skoleoplæg i lidt mindre grad blev oplevet som relevante. Selvom spørgsmålene ikke direkte kan sammenlignes, er det værd at bemærke, at den samlede relevansvurdering for SIP2 ligger lavere end næsten samtlige af vurderingerne af relevansen af hvert enkelt element i SIP1.

Brugbarheden af de konkrete input

I spørgeskemaerne er der også spurgt mere specifikt ind til deltagerens konkrete udbytte med hensyn til de to reformelementer, som hhv. SIP1 og SIP2 adresserer. Som det ses af tabel 14, vurderer i alt 54 % af deltagerne i SIP1, at de i nogen eller høj grad fik brugbare input til skolens implementeringsplan, mens i alt 45 % i mindre grad eller slet ikke vurderede, at det var tilfældet. Dette skal ses i sammenhæng med, at blot 52 % af deltagerne svarede, at de faktisk arbejdede med skolens implementeringsplan i skolegruppen på SIP1, som beskrevet i afsnit 3.3.1.

Blandt deltagerne i SIP2 vurderede i alt 62 %, at de i høj eller nogen grad fik brugbare input til skolens arbejde med et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø, mens i alt 38 % i mindre grad eller slet ikke vurderede, at de fik det.

Tabel 14
Vurdering af, i hvilken grad SIP1 og SIP2 gav brugbare input til skolernes arbejde med ...

	... skolens implementeringsplan SIP1 (N = 415)	... et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø SIP2 (N = 283)
I høj grad	15 %	17 %
I nogen grad	39 %	45 %
I mindre grad	34 %	29 %
Slet ikke	11 %	9 %
Total	100 %	100 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Hvor SIP1 således lader til at blive vurderet som mere relevant end SIP2 – i hvert fald de enkelte elementer af SIP1 – peger analysen på, at deltagerne i SIP2 i lidt højere grad vurderer, at de input, de har fået på dagen, var konkrete og brugbare. Dog er der stadig i alt 38 %, der i mindre grad eller slet ikke vurderer, at de fik brugbare input.

4.1.2 Relevansen af SIP1 og SIP2 – kvalitative vurderinger

Telefoninterviewene giver et billede af, at de interviewede deltagere oplevede SIP1 og SIP2 forskelligt. Her findes en oplevelse af, at SIP2 i mindre grad var relevant end SIP1, og – som analyserne i forrige kapitel pegede på – at videnindholdet var mindre, og at der var mindre "nyt" at hente. Der er omvendt også deltagere, som oplevede, at SIP2 gav dem noget meget konkret og brugbart, som de kunne gå direkte hjem og implementere.

Det fremgår af interviewene, at temaet for SIP2 ikke for alle har virket lige så presserende og forandringskrævende som temaet for SIP1. Mange skoler har allerede arbejdet med lærings- og undervisningsmiljøet, og det kan ifølge interviewene betyde, at det ikke opleves som, at det kræver helt så mange forandringer – og forandringerne har heller ikke samme stramme deadline som fx implementeringen af grundforløb 1 og 2, som skal være køreklare efter sommerferien. En deltager siger det på følgende måde:

Fx på SIP2, det, der var valgt, det har ingen berettigelse med hensyn til det nye i erhvervsskolereformen, det har noget at gøre med skoleudvikling. Jeg tænker på det oplæg, der handler om at skabe det gode læringsmiljø – det har ikke noget med reformens arbejde at gøre. Det er altid vigtigt, uanset om der var kommet en ny reform eller ej. (Kursusdeltager)

De interviewede deltagere giver samtidig et billede af, at de har meget travlt med implementeringen af reformen, og det giver en underliggende stemning af tidsknaphed, som kurset og den tid, der bruges på det, sammenholdes med. Det gør det endnu mere vigtigt for deltagerne, at kurset opleves som relevant.

EVA's telefoninterview med deltagerne samt interviewet med læringskonsulenter peger på, at de udfordringer, skolerne er mest optaget af i forbindelse med SIP, drejer sig om netop implementeringen af grundforløb 1 og 2. Følgende udfordringer udpeges i interviewene, da der spørges ind til, hvad skolerne er optaget af netop nu:

- Beskrivelsesarbejdet med GF1 og GF2, som er uvant for nogle lærere
- Elevpladser i virksomheder, når alle skal have dem samtidig (afslutter grundforløb samtidig) frem for løbende – vil der være nok, og vil der være virksomheder, som ikke kan få elever, når de har ledige lærepladser? (Teknisk skole)
- At skabe helhedsorienteret undervisning på grundforløbet
- Sammensmeltning mellem grundfag og fagfaglige fag på grundforløb
- Ledelse, der understøtter lærernes tværfaglige samarbejde
- Lærere, der er udfordret af tværfagligt samarbejde.

En enkelt interviewet deltager fra det merkantile område peger på udfordringen med at skabe både et ungemiljø og et voksenmiljø som en vigtig udfordring, som de er optagede af.

Selvom arbejdet med et attraktivt erhvervsrettet læringsmiljø ikke opfattes som nyt og drastisk forandrende, er der også deltagere, der påpeger, at det giver noget at få reflekteret over og italesat det, man gør i forvejen.

Der er samtidig også deltagere i interviewene, der beskriver, at de på SIP2 fik nogle meget konkrete ting med hjem, som de kunne bruge direkte i deres arbejde:

Det, vi fik ud af at være med på selve SIP-kurset på SIP2, det gik vi lige direkte hjem og testede. Og vi har snakket det igennem, og jeg håber på, at vi snart kan få nogle resultater ud af det, som vi har testet. Så jeg synes egentlig, at det har været rigtig givende og spændende og været et springbræt med hensyn til at tænke i nogle nye retninger. (Kursusdeltager)

4.2 Forskellige deltageres vurderinger af udbytte og relevans

Et vigtigt formål med SIP har været, at det skulle være et relevant bidrag til det konkrete arbejde, skolerne allerede er i gang med i deres proces med at implementere erhvervsuddannelsesreformen, og at det skulle tage udgangspunkt i skolerne egne mest centrale udviklingsbehov i den sammenhæng. Dette perspektiv kom tydeligt frem under interviewet med læringskonsulenterne, som understregede, at det, der foregår på SIP, ikke må opfattes som "noget ekstra arbejde", men at det tværtimod er ambitionen, at skolerne skal kunne gå hjem og "bruge det med det samme".

Datamaterialet peger på, at denne ambition er realiseret for nogle deltagere, men ikke for alle.

Blandt de interviewede deltagere beskrives således på den ene side en situation, hvor SIP har spillet direkte ind i skolers reformarbejde, eller har adresseret de udfordringer, som skolerne er optaget af og snakker om i hverdagen. En deltager siger fx:

Vi fik afklaret en masse ting. Den her reform, den er jo ikke 100 % skarp på alle punkter, og så er der nogle ting, som man går og arbejder med. Og der synes jeg, at vi fik flere ting besvaret og blev mere klare i spyttet. (Kursusdeltager)

På den anden side beskriver andre af de interviewede deltagere en situation, hvor SIP ikke ramte dem lige der, hvor de var i deres proces med reformen, og at det er i dette perspektiv, man skal se deres mindre tilfredse vurderinger af kurset.

Når det har været svært at opnå for alle, lader det blandt andet til at hænge sammen med den store differentiering i deltagernes udgangspunkter med hensyn til, hvilken skoletype/indgang de kommer fra, om de er ledere eller lærere, og ikke mindst hvor langt de er med hensyn til implementeringen af reformen og de forskellige SIP-temaer. De følgende afsnit ser på, hvordan forskellige grupper af deltagere vurderer kurset forskelligt, og hvordan der blandt de interviewede deltagere efterspørges en større differentiering i aktiviteterne på kurset.

4.2.1 Forskelle på indgange

For spørgeskemaet om SIP2 er der lavet et kryds på de forskellige erhvervsfaglige indgange, som deltagerne kommer fra. Af tabel 16 ses det, at deltagere fra de tekniske indgange og Dyr, planter og natur i gennemsnit har været mere tilfredse med kursusdag SIP2 og i højere grad vurderer, at de har fået brugbare input med hjem, end deltagerne fra det merkantile område og SOSU, der gennemsnitligt har været lidt mindre tilfredse. Forskellene mellem indgange er signifikante for det nederste spørgsmål (om SIP2 gav brugbare input), men ikke for det øverste spørgsmål (tilfredshed med samlet udbytte). Det er dog medtaget, da det peger i samme retning.

Tabel 15
Vurderinger af SIP, fordelt på indgange

		Merkantil	Sundhed, om- sorg og pædagogik	Dyr, planter og natur	Tekniske ind- gange, lagt sammen	I alt
Tilfredshed med samlet udbytte af SIP2	Tilfreds/overvejende tilfreds	53 %	53 %	68 %	69 %	61 %
	Utilfreds/overvejende utilfreds	47 %	47 %	32 %	31 %	39 %
Vurdering af, i hvilken grad SIP2 gav brugbare input til skolens arbejde med et attraktivt erhvervsrettet læ- ringsmiljø	I høj grad/i nogen grad	48 %	55 %	79 %	69 %	61 %
	I mindre grad/slet ikke	52 %	45 %	21 %	31 %	39 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP2, 2015.

Note: 22 respondenter har angivet, at de har tilknytning til mere end én af de typer af indgange, der er vist i tabellen, og besvarelser fra disse respondenter er udeladt.

4.2.2 Forskel på lederes og læreres vurderinger

Vi har undersøgt, om der er forskelle på lederes og læreres vurderinger af SIP-kurset. Tabellen nedenfor viser, at der er en lille forskel, hvor lærerne er en smule mere tilfredse end lederne. Forskellene er dog ikke signifikante, men er alligevel medtaget for at synliggøre, at der trods alt er mindre forskelle på besvarelserne for ledere hhv. lærere.

Tabel 16
Vurdering af tilfredshed med det samlede udbytte af kursusdagene, fordelt på funktion

		Ledende funktion	Underviser/faglærer	Total
SIP1 (N = 262)	Tilfreds/overvejende tilfreds	60 %	70 %	64 %
	Overvejende utilfreds/utilfreds	40 %	30 %	36 %
SIP2 (N = 230)	Tilfreds/overvejende tilfreds	55 %	65 %	60 %
	Overvejende utilfreds/utilfreds	45 %	35 %	40 %

Kilde: EVA's spørgeskema til kursister, der deltog i SIP1 og SIP2, 2015.

Note: For SIP1 indgår ikke data fra respondenter, der deltog i SIP1 i København. For denne del af respondenterne er billedet dog det samme, nemlig at lederne er lidt mindre positive end lærerne. Som beskrevet tidligere, kan det imidlertid betyde imidlertid, at den samlede tilfredshed – for både lærere og ledere - ville have været lidt lavere for SIP1, hvis deltagerne fra København havde talt med.

Andre funktioner end lærere og ledere indgår ikke i krydset.

4.2.3 Differentieret målgruppe – kvalitative vurderinger

Både telefoninterviewene og interviewet med læringskonsulenterne peger på, at den differentierede målgruppe for kurset har været en udfordring med hensyn til at gøre indholdet relevant for alle. Differentieringen blandt deltagerne vedrører særligt tre forskellige aspekter:

- Skoletype
- Forskellige funktioner på skolen – leder eller lærer
- Tilgang til reformen, og hvor langt de er kommet med implementeringen.

Skoletype

I telefoninterviewene kommenterer en deltager fra en handelsskole og en deltager fra en SOSU-skole, at de oplever det som et problem, at kurset ikke har været mere differentieret med hensyn til skoletype og uddannelse. Som vist i tabel 16 ovenfor er det netop deltagerne fra den merkantile indgang og fra Sundhed, omsorg og pædagogik, der er mindst tilfredse med SIP2.

Deltageren fra det merkantile område beskriver en oplevelse af, at kurset har været mere henvendt til de tekniske indgange med hensyn til de problemstillinger, der har været tematiseret. Her nævnes særligt temaet for SIP2, hvor hun oplever, at de tekniske og merkantile indgange har meget forskellige udgangspunkter for at skabe et ugemiljø grundet de forskelle, der er med hensyn til struktur, længde, holddannelse og traditioner på grundforløbene i dag.

Deltageren fra en SOSU-skole oplever ligeledes, at kurset har været henvendt mere til nogle andre, og oplever, at SOSU-skolerne har et andet pædagogisk udgangspunkt og en anden pædagogisk tænkning. Hun efterspørger ligeledes en mulighed for en større differentiering med hensyn til skoletype.

I interviewmaterialet er der også eksempler på deltagere, der beskriver, at det er spændende at mødes med så mange forskellige skoler og forskellige skoletyper.

Funktion på skolen

Kombinationen af lærere og ledere giver også en vigtig differentiering i målgruppen. Selvom de interviewede deltagere som udgangspunkt synes, det er en god ide at samle lærere og ledere, er der også deltagere, der i interviewene problematiserer det, hvis ikke kurset i højere grad tilrettelægges differentieret.

Når ganske almindelige undervisere, som bruger 80-90 % af deres tid ude sammen med elever, sidder på samme kursus med nogle ledere, som bruger 10 % med elever, giver det en væsentlig forskel i den uddannelsesbaggrund, som folk sidder med, og dermed forsøger man at lave en eller anden ting, der rammer ned midt imellem med det resultat, at man typisk ikke rammer nogen af grupperne. (Kursusdeltager)

Denne deltager ville gerne i højere grad have udvekslet erfaringer med andre ledere om fx skemaer og strukturer og foreslår, at dele af kurset opdeles og målrettes hhv. ledere og lærere.

Tempo og tilgang i reformimplementeringen

Endelig nævner både de interviewede deltagere og læringskonsulenterne en stor forskel på, hvor langt deltagerne – og deres skoler – var kommet med reformimplementeringen. Dette forhold gjorde det forskelligt, hvor relevant kurset var. Desuden beskriver læringskonsulenterne, at der var forskelle på, hvilken tilgang skolerne har til reformimplementeringen, og om det er mere eller mindre ledelsesstyret og mere eller mindre lærerinvolverende.

Nogle af de interviewede deltagere, der oplevede, at de var langt fremme med reformen, oplevede kurset som mindre relevant og for uambitiøst i forhold til deres stadie for implementering. De efterspørger øget differentiering på den baggrund:

En form, hvor man uddyber en post-it; jeg kommer ikke dybt nok ned. Hvor vi er nu, med en reform, der starter til august måned, der er vi altså længere. Det kan godt være, der var nogen på kurset, der havde en ny oplevelse, eller en ahaoplevelse, hvor de kunne få noget med (...) Det, jeg får med, er ikke nok. Så kan man sige, der er i hvert fald nødt til at være differentiering. (Kursusdeltager)

Nogle af de deltagere, der oplevede at være "foran", oplevede, at det var "fint at blive klappet på skulderen, men at der ikke var så meget nyt", mens andre oplevede, at arbejdet i skolegruppen gav dem mulighed for at arbejde med deres proces der, hvor de var. Andre beskriver i den sammenhæng, at de egentlig synes, at kursets indhold var rigtig godt, men at det bare kom for sent i forhold til deres proces.

Der lader også i telefoninterviewene til at være en forskel på, hvad skolerne koncentrerer sig om i reformen, hvilket resulterer i forskellige billeder af relevansen af SIP. En deltager beskriver, at hendes skole er optaget af akutte og praktiske "her og nu-problemer" som elevtilmeldinger og skemaer, hvor SIP har fokus på de pædagogiske intentioner i reformen. Denne deltager har ikke et ønske om et andet fokus i kurset, men det forklarer, hvorfor det kan være svært at bruge kurset konkret, hvis det ikke er der, man er. Læringskonsulenterne havde omvendt oplevet det syns-

punkt hos en deltager, at det netop var godt, at SIP fastholdt det pædagogiske fokus, så det hele ikke kun handlede om det praktiske. En af de interviewede deltagere oplevede omvendt, at SIP, på trods af sit pædagogiske fokus, har haft et alt for lavt ambitionsniveau på dette område i forhold til hendes skole, som hun mente var langt længere i den pædagogiske tænkning og ikke blev udfordret nok – hvilket også er beskrevet i afsnit 3.2.2.

4.3 Opfølgning på skolerne

Telefoninterviewene peger på, at der er stor forskel på, om, og i så fald hvordan og hvor meget, der på skolerne er fulgt op på kursusdagene.

Der er således deltagere blandt de interviewede, der beskriver, at de har holdt et møde for alle skolens SIP-deltagere, hvor SIP-input er blevet delt og drøftet. SIP er også nogle steder blevet bragt på banen i forbindelse med videndeling på skolen, hvor fx de pædagogiske begreber er blevet delt i skolens fora for pædagogisk udvikling. Der er også deltagere, der i interviewene fortæller, at deltagerne i SIP har fortalt øvrige undervisere på skolen om indholdet, eller at de øvrige undervisere er blevet orienteret i en mail.

Der er ligeledes forskel på, hvordan SIP vurderes at kunne bruges på skolen. En deltager beskriver, hvordan hun oplevede, at der var input fra SIP, som hun kunne tage med hjem og direkte teste på egen skole. En anden beskriver, hvordan skolen er kommet videre med afklaringen af et konkret implementeringsområde. Andre deltagere beskriver, hvordan SIP1 har beriget drøftelserne i en udviklingsgruppe eller betydet, at man ser lidt anderledes på tingene end tidligere.

Blandt de interviewede er der også deltagere, der beskriver, at de ikke har fulgt op på SIP mellem SIP1 og SIP2 og heller ikke har delt viden fra SIP med andre på skolen. Dette kan skyldes flere ting. Særligt nævnes travlhed på skolen og indholdets relevans i forhold til, hvor skolen er i udviklingsarbejdet lige nu, som forhold af betydning.

5 Opmærksomhedspunkter

Analysen i denne midtvejsevaluering viser, at der er en forholdsvis stor spredning i deltageres vurderinger af deres udbytte af både SIP1 og SIP2. I alt hhv. 66 % og 62 % var tilfredse eller overvejende tilfredse med deres samlede udbytte af SIP1 og SIP2, mens ialt hhv. 34 % og 38 % var utilfredse eller overvejende utilfredse.

Særligt positivt vurderes skolernes eget arbejde i skolegrupperne, de rammesættende oplæg fra UVM og oplægget om helhedsorientering og tværfaglighed på SIP1. Der er lidt mere delte vurderinger af de anvendte implementeringsværktøjer og af de forskellige videndelingsaktiviteter – sparring med buddy-skole og tværgående temagrupper.

Analysen peger på, at nogle deltagere savnede et dybere videnindhold og mere ny viden, navnlig på SIP2. Omvendt var der nogle deltagere, der var glade for den meget konkrete tilgang på SIP2, og deltagere, som efterspurgte flere konkrete implementeringsmodeller på SIP1.

Spredningen i deltageres vurderinger af deres udbytte skal ses i sammenhæng med den differentierede målgruppe for kurset, hvor særligt de forskellige stadier, som deltagerne og deres skoler er på med hensyn til reformimplementeringen, lader til at have betydning for, om deltagerne oplevede, at kurset var direkte relevant og anvendeligt.

Analysen giver anledning til at pege på en række opmærksomhedspunkter, som fremadrettet kan inddrages i arbejdet med SIP på erhvervsuddannelserne.

1 Fortsæt og styrk arbejdet i skolegrupperne

Analysen peger på, at deltagerne generelt synes, at de har fået et godt udbytte af arbejdet i skolegrupperne, så dette arbejde bør fortsættes. Arbejdet i skolegrupperne spiller en væsentlig rolle for at skabe forbindelsen mellem SIP og skolens eget arbejde. Her kan der sættes øget fokus på, hvem der har ansvar for og kan bidrage til at skabe og styrke de vigtige forbindelser. Lederne på skolerne har i den sammenhæng en vigtig funktion, som måske kan tydeliggøres i højere grad. Læringskonsulenterne kan også bidrage ved at være meget tydelige i forbindelse med dette arbejde og ved at være tydelige med hensyn til, hvad de kan hjælpe skolerne med – også når de kommer hjem fra kurset, så de på den måde styrker forbindelserne mellem SIP og skolernes praksis – og støtter skolerne i reformimplementeringen.

2 Sørg for, at SIP har oplæg med både faglig og teoretisk tyngde og praksisnære eksempler

Deltagerne lægger stor vægt på tid til at arbejde i skolegrupper, men de skal også have fyldt noget på på SIP. Der efterspørges korte, præcise oplæg med faglig tyngde i stil med oplægget Helhedsorientering og tværfaglighed på SIP1, hvor deltagerne bliver klogere på et tema. Samtidig efterspørges input, der indeholder konkrete og gerne meget direkte anvendelige eksempler på faktiske modeller for implementering af reformen. Vodcasts er ifølge de interviewede deltagere et fint format, som kan deles med andre på skolen. Udfordringerne med vodcasts, hvis de vises på selve kursusdagen, kan være, at de ikke i lige så høj grad lægger op til spørgsmål og debat på dagen som et oplæg. Hvis vodcastene indgår som forberedelse, kan en udfordring være, at ikke alle deltagere ser dem hjemmefra, og hvis de erstatter oplæg på dagen, får disse deltagere ikke meget input fyldt på.

3 Giv tid til oplæg og spørgsmål-svar-sessions med UVM, der klargør rammer og uklarheder med hensyn til skolernes implementering af reformen

Analysen viser, at deltagerne værdsætter dialogen med UVM om erhvervsuddannelsesreformen – også ud over det specifikke SIP-tema – og har et behov for rum til dette også fremadrettet. Det er derfor vigtigt, at dette element prioriteres. Der kan på grund af tidspunktet for SIP3 også være behov for opfølgning på spørgsmål vedrørende implementering af grundforløb 1 og 2.

4 Overvej hvordan implementeringsværktøjer kan spille bedre ind i de konkrete sammenhænge

Analysen viser, at der er delte vurderinger af de implementeringsværktøjer, der har været en del af kurset. Nogle deltagere er glade for dem, andre ser dem som et unødvendigt element, som risikerer at tage fokus fra den egentlige udfordring, som ligger i det pædagogiske SIP-tema. Andre deltagere vurderer, at implementeringsværktøjerne blot kommer for sent i forhold til den reformproces, skolen allerede er i gang med, hvor man allerede har andre planer og modeller i brug. Ideen om at give skolerne nogle implementeringsværktøjer er ifølge nogle deltagere god, men det er et spørgsmål om timing, samt hvordan det bedst integreres i arbejdet på SIP-kursusdagene, så det bidrager til at strukturere arbejdet og hjælper skolerne med at stille de rigtige spørgsmål, men uden at det tager fokus fra temaet.

5 Arbejd med formater for videndeling

En del deltagere har fået udbytte af buddy-sparring og tværgående temagrupper (på SIP2). Dog er der også en del af deltagerne, som vurderer, at de ikke har fået nok udbytte af videndeling på SIP. I telefoninterviewene efterspørges mindre løs snak og mere fremdragelse af gode, velforberedte eksempler. Analysen viser, at udbyttet af buddy-grupperne hænger sammen med, hvor godt et match der er lavet mellem de to buddy-skoler, og hvor meget de er i stand til at trække på hinandens erfaringer. Det er en udfordring for konceptet, at ikke alle skoler har en buddy-gruppe. Hvis konceptet fastholdes, bør det overvejes, hvordan det sikres, at alle skoler får relevant sparring i disse øvelser, så det ikke opleves som spildtid. Videnudveksling på tværs af skoler vurderes generelt positivt, men det beskrives, at formen kunne være mere hensigtsmæssig. En tværgående videndeling kræver en ret stram styring og struktur, så det ikke bliver for løst og tilfældigt.

6 Tydeliggør, hvad reformen kræver af nytænkning og ny praksis

Analysen viser, at det på SIP2 ikke har været tydeligt for alle deltagere, hvad det nye og vigtige var, som de skulle have med hjem fra SIP. I konkurrence med alle de andre ofte tidspressede opgaver, der er i forbindelse med reformimplementeringen, kan det betyde, at det virker mindre relevant eller ligefrem som "spild af tid" for nogle deltagere at deltage i SIP. Det vil i den forbindelse være vigtigt fremover at sikre en tæt kobling på SIP-kurset til de forandringer, reformen medfører, hvor det tydeliggøres inden for de forskellige SIP-temaer, hvad de nye elementer består i, og hvad det kræver af ændret praksis og tænkning på skolerne. Det gælder måske især for SIP3, hvor undervisningsdifferentiering ligesom læringsmiljø er et tema, der har været på dagsordenen længe, og hvor det ikke nødvendigvis er helt klart, hvori forandringen består, ligesom der ikke er en klar deadline for, hvornår det skal være indført.

7 Overvej muligheden for flere valgmuligheder på kurset – der, hvor det giver mening

Det har været en ambition med kurset, at det skulle være direkte anvendeligt for skolerne i deres arbejde med reformen der, hvor de var i processen. Analysen viser, at den meget differentierede deltagergruppe har givet nogle udfordringer med hensyn til at opfylde ambitionen for alle deltagere. Det gælder særligt den omstændighed, at skolerne arbejder med reformændringerne på forskellige måder og er forskellige steder i processen. Men det gælder også forskellige skoletyper og forskellige udgangspunkter og videnbehov, som lærere og ledere har i relation til reformens temaer og opgaver. Skolegrupperne har været et afsæt for, at skolerne kunne arbejde med deres egne problemstillinger, men det er stadig tydeligt i telefoninterviewene, at der er deltagere, der oplever, at kurset ikke rammer dem, og efterspørger større differentiering. Det kan derfor overvejes, om der er mulighed for – der, hvor det giver mening – at indarbejde flere elementer, hvor deltagerne vælger sig ind på forskellige muligheder med hensyn til, hvad der passer til deres niveau, interesser og faser i deres reformproces. Det er

vigtigt at finde en god balance mellem det fælles og det valgfri, da det også kan være et værdifuldt formål med kurset at få et fælles afsæt for og en fælles forståelse af reformen på tværs af de forskellige funktioner på skolen og på tværs af hele erhvervsuddannelsesområdet.

8 Sæt fortsat fokus på struktur og facilitering på dagen

Blandt de interviewede deltagere efterspørges et tydeligere formål med de forskellige aktiviteter på SIP, og hvordan de spiller sammen, samt en mere klar facilitering med hensyn til særligt det tværgående gruppearbejde. Det vurderes generelt som positivt, at læringskonsulenter har fået en mere tydelig rolle, hvor de er opsøgende og stiller spørgsmål til skolerne og inspirerer og overfører ideer. Det kan styrkes fremadrettet. Generelt bør det overvejes, hvordan formål og sammenhæng mellem aktiviteter på kursusdagen kan gøres endnu tydeligere, så kursusdagens enkeltdele opleves som relevante, og det kan også overvejes, hvor mange delaktiviteter det er hensigtsmæssigt at have.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.